

3.12.2010

Dnro 3804/4/09

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

LÄHETTEEN LAATIMISEN MÄÄRÄAIKA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 8.10.2009 päivätyssä kirjeessään Vantaan kaupungin kuntoutustoiminnan johtavan ylilääkärin menettelyä lähetteen laatimisessa.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat kantelun mukaan

Kantelija kertoi, että Myyrmäen terveysasemalla järjestettiin 9.9.2009 yhteistyötapaaminen, jonka tarkoituksena oli selvittää hänen lapsensa kuntoutuksen järjestämistä. Kuntoutustoiminnan johtava ylilääkäri toimi kyseisen yhteistyöryhmän puheenjohtajana. Tapaamisessa päätettiin, että johtava ylilääkäri laatii lähetteen Lasten ja nuorten sairaalaan osastojaksolle. Koska asiasta ei ollut 6.10.2009 mennessä kuulunut mitään, kantelija soitti sairaalaan ja tiedusteli asiaa. Hänelle kerrottiin, että lähetettä ei ollut tullut sairaalaan. Lisäksi hän sai kuulla, että lähetteet tulivat Vantaalta sähköisesti eli käytännössä saman tien, kun lähetteen tekijä on vienyt sen koneelle. Kantelija soitti johtavalle ylilääkärille, joka totesi: "Yks mahdollisuus on tietysti se, että se makaa tos mun pöydällä". Kantelija pyysi johtavaa ylilääkärää ilmoittamaan hänelle, kun tämä oli selvittänyt asian tilan. Kantelija sai 7.10.2009 johtavalta ylilääkäriltä tekstiviestin, jossa ilmoitettiin, että läheteasia oli hoidettu.

Kantelijan mukaan menettely oli lainvastainen, koska lähetteen lähettämiseen kului neljä viikkoa. Aika oli hänen mielestään täysin kohtuuton ja olisi ollut selvästi vieläkin pidempi, ellei hän olisi soittanut asian perään. Menettely oli hänen mielestään epäasiallinen myös siitä syystä, että johtava ylilääkäri ei vaivautunut soittamaan hänelle lähetteen tehtyään ja reilusti myöntänyt virhettään. Pahoittelu olisi kantelijan mukaan ollut paikallaan, koska hyvät tavat kuuluvat myös viranomaisen menettelytapoihin.

2.2

Asiassa annettu selvitys

Terveyspalvelujen johtaja viittaa lausunnossaan kuntoutustoiminnan johtavan ylilääkärin selvitukseen ja toteaa, että asiasta on käyty keskustelu, jotta vastaavanlaisia valitettavia tilanteita ei pääsisi jatkossa syntymään.

Johtava ylilääkäri toteaa selvityksessään seuraavaa. Lähetteen viivästyminen oli inhimillinen erehdys. Anteeksipyyntö esittäminen olisi ollut paikallaan ja kuulunut hyviin käytöstapoihin, joita äiti perustellusti edellyttää myös virkamiehiltä. Lähetete lähti sähköisessä muodossa äidin puhelinsoittoa seuraavana päivänä ja johtava ylilääkäri ilmoitti äidille hoitaneensa läheteasian. Johtava ylilääkäri toteaa kuitenkin katsovansa, että lähetteen viivästyisestä ei koitunut lapselle merkittävää terveysriskiä tai -haittaa. Lapselle oli jo tehty kattavasti tutkimuksia usealla asiantuntijataholla. Kuntouttavat toimenpiteet oli käynnistetty päivähoidossa ja lapsen tilanteessa oli tapahtunut edistymistä. Lähetteen tavoitteena oli kokonaistilanteen arviointi ja pitkäjänteisen kuntoutussuunnitelman laatiminen. Johtava ylilääkäri toteaa olevansa pahoillaan tapahtuneesta. Hän kertoo myös arvioineensa kriittisesti omia työskentelytapojaan ja tehneensä niihin muutoksia, jotta vastaavanlaisia valitettavia tilanteita ei pääsisi syntymään jatkossa.

3.3

Oikeudellinen arviointi

Oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet ja edistettävä väestön terveyttä. Tähän liittyen potilaalla on potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n mukaan oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon.

Samaisen perustuslain säännöksen mukaan julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 24 artiklassa sopimusvaltiot tunnustavat, että lapsella on oikeus nauttia parhaasta mahdollisesta terveydentilasta sekä sairauksien hoitamiseen ja kuntoutukseen tarkoitetuista palveluista. Sopimusvaltiot pyrkivät varmistamaan, ettei yksikään lapsi joudu luopumaan oikeudesta nauttia tällaisista terveystalvetuista.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Hyvän hallinnon ta-keet turvataan lailla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita. Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Hyvään hallintoon kuuluu myös se, että viranomaisen käsittelee sille kuuluvat asiat huolellisesti.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 17 §:n mukaan viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä. Viranhaltijan on toimittava tehtävässään tasapuolisesti ja käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Muutoin kuin kiireellisen sairaanhoidon tarpeessa olevan henkilön ottaminen sairaalaan sairaanhoitoa varten edellyttää erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 31 §:n 1 momentin mukaan lääkärin tutkimukseen perustuvaa lähetettä. Kun potilas on lähetetty saamaan erikoissairaanhoitoa, vastuu potilaasta siirtyy sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle (HE 77/2004).

Potilasasiakirjoista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (298/2009) 8 §:n 2 momentin mukaan lähetteet tulee laatia ja toimittaa jatkohoitopaikkaan viipymättä. Lähetete tulee myös kiireettömässä tapauksessa lähettää jatkohoitopaikkaan viiden vuorokauden kuluessa siitä, kun sen tekemisen tarve on todettu. Uusi asetus tuli voimaan 1.8.2009. Sillä tiukennettiin muun muassa lähetteiden laatimisen ja toimittamisen enimmäisaikoja, jotta tiedot saataisiin siirtymään jatkohoitopaikkaan nopeammin.

Etelä-Suomen lääninhallituksen lausunto

Etelä-Suomen lääninhallitus toteaa lausunnossaan seuraavaa. Tapauksessa on ollut kyse inhimillisestä erehdyksestä, joiden sattumista on lähes mahdotonta välttää inhimillisessä toiminnassa. Lähetteen laatimisen unohtaminen voi kuitenkin aiheuttaa vakavia seurauksia, vaikka niitä ei aiheutunut juuri tässä nimienomaisessa tapauksessa. Lääkäriin työssä täytyy noudattaa äärimmäistä huolellisuutta ja tarkkuutta ja tämän mukaisesti lähetteet on muistettava laatia ajallaan. Lääninhallituksen käsityksen mukaan tilanteen pahoittelu olisi ollut tapauksessa paikallaan.

Kannanotto

Katson Vantaan kaupungin kuntoutustoiminnan johtavan ylilääkärin menetelleen edellä mainittujen säännösten vastaisesti siinä, että hän ei laatinut eikä toimittanut lasta koskevaa lähetettä Lasten ja nuorten sairaalaan viiden vuorokauden kuluessa siitä, kun sen tekemisen tarve oli 9.9.2009 todettu. Hän laati ja toimitti lähetteen jatkohoitopaikkaan vasta 7.10.2009 sen jälkeen kun kantelija oli tiedustellut häneltä asian käsittelyvaihetta. Tämän lakisääteisen velvollisuuden laiminlyönnin vuoksi lapsen oikeus perustuslaissa turvattuihin riittäviin terveyspalveluihin ja potilaslaissa säädettyyn laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ei tuolloin toteutunut. Kuten johtava ylilääkäri itsekin toteaa, katson, että tilanteen pahoittelu ja anteeksipyyntö kyseisessä tapauksessa olisivat kuuluneet viranhaltijalta edellyttävään asianmukaiseen käyttäytymiseen.

Korostan, että potilasasiakirjojen laatimista koskevien säännösten noudattamisella turvataan perustuslain 21 §:n mukaisen oikeusturvaa koskevan perusoikeuden ja perustuslain 19 §:n 3 momentissa perusoikeuksina turvattujen riittävien terveyspalvelujen toteutumista.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen menettelyn lainvastaisuudesta johtavan ylilääkärin tietoon. Kiinnitän hänen huomiotaan vastaisen varalle huolellisuuteen virkatehtävien hoitamisessa. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.